

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30165/2023
08.05.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојана Ратковић, адвокат из ..., против тужене Република Србија – Министарство правде – Основни суд у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 3236/22 од 14.07.2023. године, у седници одржаној 08.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 3236/22 од 14.07.2023. године у одбијајућем делу.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 3236/22 од 14.07.2023. године, укинута је пресуда Основног суда у Нишу П 485/20 од 08.09.2021. године и пресуђено тако што је: **I** делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име неисплаћених накнада и трошкова за обављена вештачења у периоду од 01.01.2010. године – 31.12.2014. године исплати износ од укупно 238.512,20 динара, са законском затезном каматом и то: на износ од 49.230,00 динара почев од 19.08.2012. године до коначне исплате, на износ од 4.960,00 динара почев од 09.06.2013. године до исплате, на износ од 20.000,00 динара почев од 07.07.2014. године до исплате, на износ од 1.117,00 динара почев од 22.10.2012. године до исплате, на износ од 8.549,00 динара почев од 05.09.2014. године до исплате, на износ од 1.593,00 динара почев од 23.10.2015. године до исплате, на износ од 9.046,00 динара почев од 13.07.2012. године до исплате, на износ од 9.923,00 динара почев од 14.04.2012. године до исплате, на износ од 4.020,00 динара почев од 17.06.2012. године до исплате, на износ од 4.517,00 динара почев од 17.12.2012. године до исплате, на износ од 3.636,00 динара почев од 11.08.2013. године до исплате, на износ од 4.127,00 динара почев од 16.03.2014. године до исплате, на износ од 40.696,20 динара почев од 07.04.2013. године до исплате, на износ од 3.636,00 динара почев од 27.07.2013. године до исплате, на износ од 25.000,00 динара почев од 08.12.2012. године до исплате, на износ од 5.430,00 динара почев од

28.10.2014. године до исплате, на износ од 2.032,00 динара почев од 14.01.2013. године до исплате, на износ од 14.000,00 динара почев од 31.07.2012. године до исплате и на износ од 27.000,00 динара почев од 17.11.2012. године до исплате, док је одбијен, као неоснован, већи део овог тужбеног захтева до траженог износа од 659.054,02 динара, заједно са законском затезном каматом и то на: износ од 46.453,05 динара почев од 04.06.2011. године (вештак каже датум доспећа 23-06-2011- године) до исплате, на износ од 12.249,00 динара почев од 08.12.2006. године до исплате, на износ од 8.947,00 динара почев од 29.01.2011. године до исплате, на износ од 1.609,56 динара почев од 04.03.2011. године до исплате, на износ од 10.118,00 динара почев од 18.06.2011. године до исплате, на износ од 2.070,00 динара почев од 04.03.2011. године до исплате, на износ од 11.220,00 динара почев од 16.07.2011. године до исплате, на износ од 6.539,00 динара почев од 28.01.2012. године до исплате, на износ од 3.220,00 динара почев од 22.03.2011. године до исплате, на износ од 8.980,00 динара почев од 17.12.2010. године до исплате, на износ од 3.908,00 динара почев од 10.01.2011. године до исплате, на износ од 1.609,00 динара почев од 04.03.2011. године до исплате, на износ од 16.708,00 динара почев од 28.06.2011. године до исплате, на износ од 5.100,00 динара почев од 07.06.2010. године до исплате, на износ од 4.083,00 динара почев од 06.06.2011. године до исплате, на износ од 11.000,00 динара почев од 14.12.2010. године до исплате, на износ од 15.000,00 динара почев од 26.08.2011. године до исплате, на износ од 6.253,00 динара почев од 07.01.2011. године до исплате, на износ од 13.980,00 динара почев од 06.02.2010. године до исплате, на износ од 4.260,00 динара почев од 22.12.2010. године до исплате, на износ од 28.417,20 динара почев од 20.04.2008. године до исплате, на износ од 12.249,00 динара почев од 24.10.2008. године до исплате, на износ од 41.690,00 динара почев од 07.11.2010. године до исплате, на износ од 17.400,00 динара почев од 01.09.2009. године до исплате, на износ од 4.000,00 динара почев од 25.04.2010. године до исплате, на износ од 11.235,00 динара почев од 02.12.2010. године до исплате, на износ од 20.970,00 динара почев од 05.11.2010. године до исплате, на износ од 8.644,00 динара почев од 18.07.2011. године до исплате, на износ од 22.317,00 динара почев од 27.03.2009. године до исплате, на износ од 5.280,00 динара почев од 25.11.2011. године до исплате, на износ од 2.500,00 динара почев од 11.11.2011. године до исплате, на износ од 10.500,00 динара почев од 16.05.2011. године до исплате, на износ од 14.000,00 динара почев од 01.07.2011. године до исплате, на износ од 10.700,00 динара почев од 27.08.2011. године до исплате, на износ од 4.300,00 динара почев од 30.10.2011. године до исплате, на износ од 9.980,00 динара почев од 09.11.2010. године до исплате, на износ од 1.609,56 динара почев од 06.03.2011. године до исплате, на износ од 28.417,20 динара почев од 21.04.2008. године до исплате и на износ од 13.650,00 динара почев од 08.08.2009. године до исплате; **II** обавезана тужена да тужиоцу на име затезне камате због доцње у исплати накнаде и трошкова вештачења исплати износ од 675.241,68 динара са законском затезном каматом од 18.02.2015. године као дана подношења тужбе до коначне исплате; **III** утврђено да је повучена тужба за разлику износа од 659.054,02 динара до износа од 728.793,68 динара (очигледном омашком у писању наведено од досуђеног до траженог износа од 728.793,68 динара) на име неисплаћених накнада заједно са припадајућом законском затезном каматом, као и за већи износ од досуђеног износа од 659.054,02 динара до износа од 889.120,13 динара) очигледном омашком наведено траженог) на име обрачунате камате заједно са затезном каматом почев од 08.02.2015. године до исплате; **IV** обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 486.317,00 динара са затезном каматом почев од извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у одбијајућем делу тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр 72/11 ... 10/23) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као стални судски вештак за економско-финансијску област у том својству био ангажован ради вештачења у више кривичних предмета од стране Општинског суда у Нишу у периоду од 2006. године до краја 2009. године, а потом од стране Основног суда у Нишу у периоду од 2010. године закључно са 2015. године (очигледном омашком у писању другостепене пресуде наведено до 2014. године). По извршеним радњама, у смислу тада важећег Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, тужилац је подносио суду захтеве за накнаду трошкова и исплату награде. Уз тужбу и током поступка, тужилац је доставио интерну писану евиденцију о предузетим радњама у тим предметима (према којој му за поједине радње није исплаћена накнада трошкова и награда, а у појединим предметима је исплаћена са доцњом). Првостепени суд је, након извршеног увида у списе кривичних предмета (који су му били доступни) и у податаке сачињене од стране рачуноводствене службе тог суда, сачинио службену белешку (са подацима о бројевима кривичних предмета у којима је наредбама судије одређено економско-финансијско вештачење од стране тужиоца као вештака, обављеним основним и допунским вештачењима, трошковницима и извршеним исплатама). Тужилац је приговорио садржини сачињене службене белешке, након чега је током првостепеног поступка изведен доказ економском финансијским вештачењем од 15.06.2017. године (које првостепени суд није прихватио). Поднеском од 23.08.2021. године тужилац је определио тужбени захтев.

Вештачењем преко вештака економско-финансијске струке Гроздане Ристић од 28.04.2023. године, са допуном од 31.05.2023. године, утврђено је да потраживање тужиоца на име накнаде и трошкова за вештачења у свим предметима на које се односи његов тужбени захтев износи укупно 659.054,02 динара, а на име обрачунате камате за исти период у односу на накнаду трошкова који су плаћени са доцњом од дана доспећа (од 10-тог дана од предаје суду) до дана исплате износи 675.421,68 динара. Када је реч о износу 659.054,02 динара, износ од 258.416,00 динара односи се на вештачења у кривичним предметима у које је вештак вршио увид у периоду од 13.04.2012. године до 27.10.2014. године (укупно 21 предмет са ознакама Ки и К) и утврдио да су обављена вештачења од стране тужиоца (дати су налази и мишљења вештака, са допунама налаза и мишљења, предати су суду са трошковницима и напоменом да ли су исти плаћени, уколико су плаћени са датумима исплате или не, као и датумима доспећа за обрачун камате уколико се ради о трошковима и наградама који нису плаћени). Износ од 355.103,00 динара односи се на на вештачења у кривичним предметима који нису пронађени у архиви суда (укупно 25 предмета са ознакама Ки и К), али се вештак

изјаснио на основу интерне евиденције тужиоца (копије налаза и мишљења, допуне налаза и мишљења, трошковници на којима је садржан пријемни печат писарнице суда). Износ од 25.770,00 динара (према констатацији вештака) односи се на накнаду досуђену пресудом Основног суда у Нишу у предметима који нису пронађени у архиви суда (укупно три предмета). Поднеском од 14.06.2023. године тужилац је определио тужбени захтев у складу са налазом и мишљењем овог вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је, након одржане расправе пред тим судом (на којој је изведен доказ новим вештачењем преко вештака економско финансијске стукe Гроздане Ристић), укинуо првостепену пресуду, налазећи да се заснива на непотпуно утврђеном чињеничном стању и битним повредама одредаба парничног поступка, и одлучио о тужбеном, с позивом на члан 117. став 1. Законика о кривичном поступку важећег у време обављених вештачења, односно члан 127. сада важећег Законика о кривичном поступку и чланове 154. став 1., 155., 172., 314., 376. и 377. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев на име неисплаћених накнада и трошкова за обављена вештачења за износ од 258.416,00 динара, са законском затезном каматом на појединачне тражене износе почев од доспелости сваког износа до исплате, које се односе на потраживања од 14.04.2012. године (очигледно омашком у писању наведено од 13.04.2012. године) до 23.10.2015. године (очигледном омашком у писању наведено до 27.10.2014. године) и на име затезне камате због доцње у исплати накнаде и трошкова вештачења у износу од 675.241,68 динара, са законском затезном каматом од 18.02.2015. године, као дана подношења тужбе, до коначне исплате, налазећи да потраживање тужиоца у овом делу није застарело. Одбио је тужбени захтев на име неисплаћених накнада и трошкова за обављена вештачења за разлику преко досуђеног износа од 258.416,00 динара, до траженог износа од укупно 659.054,02 динара са законском затезном каматом на појединачно тражене износе од доспелости до коначне исплате, које се односи на период од 08.12.2006. године (очигледном омашком у писању наведено 07.06.2006. године) до 28.12.2012. године (очигледно омашком у писању наведено 27.01.2012. године), налазећи да је у том делу потраживање тужиоца застарело.

Према ставу другостепеног суда, тужилац је током поступка доказао да му је незаконитим и неправилним радом органа тужене причињена штета у виду неисплаћене накнаде и награде за обављена вештачења у износу од 659.054,02 динара, као и услед исплате накнаде и награде за обављена вештачења са доцњом у кривичним предметима у којима је обавио вештачења у износу од 675.241,68 динара. Међутим, нашао је да је основан приговор застарелости потраживања тужиоца за део потраживања по основу неисплаћене накнаде и награде за обављена вештачења за период од 08.12.2006. године (очигледном омашком у писању наведено 07.06.2006. године) до 28.12.2012. године (очигледно омашком у писању наведено 27.01.2012. године), с обзиром на то да је тужба у овој правној ставри поднета 18.02.2015. године по протеку рока од 3 године из члана 376. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, другостепена пресуда је у побијаном делу (одбијајући део) заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 314. Закона о облигационим односима – ЗОО прописано је да ако рок није одређен, а сврха посла, природа обавезе и остале околности не захтевају извршен рок за испуњење поверилац може захтевати одмах испуњење обавезе а дужник са своје стране може захтевати од повериоца да одмах прими испуњење. Одредбом члана 376. став 1. истог закона, прописано је потраживање накнаде штете застарела за три године од када је оштећени дознао за штету и за лице које штету учинило.

Правилником о накнади трошкова у судским поступцима („Службени гласник РС“ бр. 57/03 од 30.05.2003. године), који је био на снази у утуженом периоду, чланом 1. став 1. прописани су услови, висина и начин накнаде трошкова који у судским поступцима припадају, између осталог, и вештацима (члан 1. став 1.). Према члану 2., трошкови се надокнађују под условима утврђеним законом, другим прописима и овим правилником. Према члану 3. став 1., трошкови се надокнађују на захтев лица које има право на накнаду. Према члану 4. став 1., трошкове вештака (и других учесника у поступку) чине путни трошкови, трошкови за исхрану и преноћиште, изгубљена зарада), а према ставу 2. истог члана вештаку припадају трошкови непосредног вршења радње у поступку (вештачење) и награда. Према члану 16. став 1., вештаку се надокнађују и издаци за утрошени материјал и други стварни издаци. Према члану 28. став 1., захтев за накнаду трошкова учесника у поступку подноси се одмах по извршеној радњи у поступку. Према члану 30. став 1., о захтеву за накнаду трошкова и за награду одлучује суд односно други орган који води поступак. Према члану 33. став 2., вештак може тражити да му се унапред исплате и трошкови вештачења.

Чланом 193. став 1. Законика о кривичном поступку – ЗКП („Службени лист СРЈ“ бр 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС“ бр 58/04 ... 76/10), који је престао да важи даном почетка примене Законика о кривичном поступку - ЗКП („Службени гласник РС“ бр. 72/11), прописано је да су трошкови кривичног поступка издаци учињени поводом поступка од његовог покретања до његовог завршетка, и издаци за предузете истражне радње пре истраге. Ставом 2. тачка 2. истог члана, прописано је да трошкови кривичног поступка обухватају, између осталог, трошкове за вештаке. Ставом 4. истог члана, прописано је, између осталог, да се трошкови из става 2. тачка 2. овог члана исплаћују из средстава органа који води кривични поступак унапред, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их надокнаде по одредбама овог законика. Орган поступка дужан је да све трошкове који су унапред исплаћени унесе у попис који ће се приложити списима.

Чланом 261. став 1. Законика о кривичном поступку - ЗКП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 од 28.10.2011. године ... 55/14), прописано је да су трошкови кривичног поступка издаци учињени поводом поступка од његовог покретања до његовог завршетка; ставом 2. да трошкови кривичног поступка обухватају трошкове, између осталог, за вештаке (тачка 1.) и награду вештаку (тачка 7.); ставом 4., да се трошкови из става 2. тачка 1. до 6. овог члана исплаћују из средстава органа у поступку унапред, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их надокнаде по одредбама овог законика. Орган поступка дужан је да све трошкове који су унапред исплаћени унесе у попис који ће се приложити списима. Према члану 262. став 2., ако недостају подаци о висини трошкова, по основу решења висини трошкова донеће председник већа или судија појединац када се ти подаци прибаве. Према ставу 6. истог члана, ако захтев за накнаду нужних издатака и награда из става 1. овог члана не буде усвојен или суд о

њему не донесе одлуку у року од 3 месеца од дана подношења захтева, окривљени и бранилац имају право да потраживање остварују у парничном поступку против Републике Србије.

У конкретном случају, према утврђеном чињеничном стању тужилац је у својству вештака у периоду од 08.12.2006. године (датум доспелости најстаријег утуженог потраживања) до 23.10.2015. године (датум доспелости последњег утуженог потраживања), по писаним и усменим наредбама суда, предузимао радње пред Општинским судом у Нишу, касније Основним судом у Нишу у кривичним предметима (Ки и К), које су табеларно наведени у налазу и мишљењу вештака економско финансијске струке у овом предмету (израда основних и допунских налаза, писмених изјашења, присуство претреса). Није било спорно да тужилац, по свакој извршеној радњи, у смислу одредбе члана 28. став 1. Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, који је важио у време обављених вештачења („Службени гласник РС“, бр. 57/03 и 69/11) подносио и захтев за накнаду трошкова и награда. На основу налаза и мишљења вештака (који је вештачио у другостепеном поступку) утврђено је када су обављена вештачења и допунска вештачења у сваком поједином предмету, датуми доспелости потраживања за обављене радње и да поступајуће судије у предметима у којима су обављена вештачења од стране тужиоца нису доносила наредбе и решења о исплати, што упућује на закључак да у конкретним кривичним предметима у којима је тужилац поступао у својству вештака нису донете одлуке кривичног суда којима су одређене исплате (чланови 261. и 262. Законика о кривичном поступку и члан 30. став 1. Правилника о накнади трошкова у судским поступцима), а који би имали снагу извршне исправе подобне за поступак извршења и које тужилац поседује. Вештачењем је утврђено да потраживање тужиоца за обављена вештачења у тим предметима износи 659.054,02 динара.

Код изнетог, по оцени Врховног суда, а супротно наводима ревизије, правилан је закључак другостепеног суда да је основ спора накнада штете коју је тужилац претрпео због неправилног и незаконитог рада органа тужене у смислу одредбе члана 172. у вези одредаба чланова 154. став 1. и 155. ЗОО. Тужена је одговорна за штету коју је њен орган у вршењу односно у вези са вршењем своје делатности проузроковао тужиоцу као вештаку који је обављао свој стручни задатак, односно тужена је одговорна за неправилни рад свог органа. Неправилни рад органа је чињење или нечињење противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности која штети праву или интересима неког лица. У конкретном случају, услед непоступања суда који је водио кривични поступак да, у смислу тада важећих Законика о кривичном поступку и Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, одлучи о благовремено поднетим захтевима тужиоца за накнаду трошкова и награда (уз сваку предузету радњу тужилац је с позивом на тада важећи правилник истицао и захтев за накнаду трошкова) и да донесе одлуку о исплати, тужиоцу је причињена штета у висини од 659.054,02 динара, а на име неисплаћене накнаде за обављена вештачења у кривичним предметима Општинског суда у Нишу, касније Основног суда у Нишу који су по пословном броју, врсти предузетих радњи, појединачним износима накнада и датумима доспелости наведени у налазу и мишљењу вештака.

Како је тужба у овој правној ствари поднета 18.02.2015. године, то је евидентно да су пре утужења застарела потраживања тужиоца о којима је одлучено одбијајућим делом побијане другостепене пресуде (потраживања са доспелошћу од 08.12.2006.

године до 28.01.2012. године). Наиме, за потраживање за последњу предузету радњу у износу од 6.539,00 динара (у предмету К 2795/11) са доспелошћу 28.01.2012. године субјективни рок од 3 године из члана 376. ЗОО (који тече од дана сазнања за штету, обим и учиниоца) истекао је 28.01.2015. године, дакле пре подношења тужбе.

С тога су оцењени као неосновани ревизијски наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права, јер субјективни рок застарелости потраживања накнаде штете од три године из члана 376. став 1. ЗОО тече у оквиру објективног рока од пет година из члана 376. став 2. ЗОО (који тече од дана настанка штете) па његовим протеком (а овде је субјективни рок протекао до утужења) оштећени губи право на тражену правну заштиту.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Приликом доношења одлуке ревизијски суд је имао у виду да очигледне погрешке у писању (на које је указано овом одлуком) другостепени суд може да отклони доношењем решења о исправци, на основу члана 362. ЗПП.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић